

روزشمار جنگ

شنبه

۱۳ اردیبهشت ۱۳۵۹

۱۷ جمادی الثانی ۱۴۰۰

۳ مه ۱۹۸۰

۲۵۳

با اینکه بیش از یک هفته از ماجرای طبس می‌گذرد، هنوز درباره چگونگی وقوع حادثه مزبور، تبعات و جوانب آن مطالب جدیدی مطرح می‌شود.

امروز، از طرف فرماندهی سپاه جیرفت گروهی راهی باتلاق جازموریان (واقع در حدود ۲۰۰ کیلومتری جنوب شرقی جیرفت در مرز استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان) شد تا درباره سقوط یک هلیکوپتر امریکایی که بعداً معلوم شد مقارن حمله طبس و در راه رسیدن به آن دچار حادثه شده و سقوط کرده بود، به تحقیق و بررسی پردازد. بنی‌اسدی فرمانده سپاه جیرفت، از طریق سپاه کرمان، در گزارشی نتایج این تحقیق و بررسی را ارائه کرد که متن کامل آن چنین است: «در تاریخ ۱۳/۲/۱۳۵۹، به محض [رسیدن] خبر مربوط به سقوط هلیکوپتر، به محل رفته و تحقیقات و مشاهدات به شرح زیر است:

۱. منطقه فرود جاده بین درگان و زه‌چلود که ۴۰ کیلومتری زه‌چلود نزدیک به باتلاق جازموریان.
۲. هلیکوپتر به علت نقص فنی فرود آمده، رنگ ارتش ایران و نیز پرچم ایران کنار آن نصب شده بود و شکل هلیکوپتر مانند هلیکوپترهایی که در طبس فرود آمده بود.
۳. با تحقیق از افراد بومی ۸ هلیکوپتر در شب حادثه طبس، از رودخانه بومی رد شده بودند که چراغ آن خاموش بوده است.
۴. یک هلیکوپتر پیش از عبور از آن منطقه، مجبور به فرود شده بود. در مشاهدات که [از] منطقه اطراف هلیکوپتر به عمل آمد مشاهده شد که یک هلیکوپتر در کنار هلیکوپتر خراب شده فرود آمده و خدمه این هلیکوپتر را به هلیکوپتر خود منتقل کرده است. هلیکوپتر مزبور دارای دو صندلی بود که خلبان و کمک‌خلبان روی آن قرار می‌گرفت.

۵. داخل هلیکوپتر به احتمال زیاد محموله‌ای حمل می‌شده که به وسیله هلیکوپتر بعدی از آنجا برده شده و دو مخزن سوخت در هلیکوپتر بود که بر روی ریل که سرتاسر هلیکوپتر را پوشانده قرار گرفته، تمام سیم‌های داخل هلیکوپتر به وسیله امریکایی‌ها بریده شده تا از حرکت هلیکوپتر خودداری شود. ساعت داخل هلیکوپتر شکسته شده و کار نمی‌کرد. ساعت ۶ بعد از ظهر را نشان می‌داد. افراد بومی قبلاً از موضوع اطلاع داشتند و با آوردن شتر و الاغ در کنار هلیکوپتر، وسایلی از هلیکوپتر برده‌اند که نوع وسایل مشخص نیست. هلیکوپتر دارای ۲ کالیبر ۵۰ بوده که فقط پایه‌های آن است. در رابطه با این موضوع شما تحقیق کنید که چند کالیبر ۵۰ بر روی هلیکوپترهایی که در طبس بوده است و فوراً به سپاه کرمان گزارش دهید تا مشخص شود که آیا اینها را افراد بومی نبرده‌اند، در ضمن سوخت هلیکوپترها تکمیل بوده است و دو مخزن سوخت جداگانه داشته است»^۱

یادآوری می‌شود رادیو اسرائیل در گزارشی در این باره گفت: «تایمز در سرمقاله خود مشخصات هلیکوپتری که یکی از دلایل شکست عملیات مزبور خوانده شده است را توضیح می‌دهد. هلیکوپتر مزبور آر.اچ ۵۳ نام دارد که یک هلیکوپتر باربری بوده و ۱۴ سال سابقه فعالیت دارد، به‌ویژه می‌توان فعالیت‌های آن را در ویتنام ذکر کرد، این هلیکوپتر به نام "اسب کار" لقب گرفته است و بسیار قابل اعتماد است. تایمز می‌نویسد علت پیدایش نقص فنی در هلیکوپتر مزبور این است که مدت زیادی بر عرشه کشتی هواپیما بر نیم‌تیز بدون فعالیت قرار داشته و گرما و هوای مملو از نمک بر روی آن اثرات بدی گذاشته است و از این گذشته تکنسین‌های کشتی هواپیما بر مزبور در کار خود مهارت ندارند»^۲

از سوی دیگر، اجساد سوخته امریکاییان هنوز در تهران است و قرار است فردا توسط

اسقف کاپوچی در زوریخ تحویل صلیب‌سرخ بین‌المللی شود. خبرگزاری فرانسه از پاریس به نقل از اسقف کاپوچی گزارش داد که تأخیر در امر تحویل اجساد فقط به دلایل بهداشتی بوده است. اسقف کاپوچی همچنین به خبرگزاری مزبور گفت مقام‌های ایرانی هیچ شرطی برای تحویل اجساد مطرح نکرده‌اند.^۳

تابوت اجساد امریکائیان در فرودگاه زوریخ سوئیس
اسقف کاپوچی اجساد امریکایی‌های مانده در طبس را به صلیب‌سرخ تحویل می‌دهد.

۲۵۴

درحالی که در امریکا زخم حادثه طیس هنوز تازه است، امروز، حادثه دیگری علیه امریکا درحوالی ایران رخ داد که هرچند به طور مستقیم ربطی به ماجرای طیس ندارد، اما به نوعی باعث تداعی آن می شود.

یک جت جنگنده اف ۱۴ نیروی دریایی امریکا در نزدیکی ساحل ایران سقوط کرد و ۲ خلبان آن کشته شدند.^۴ به گفته یک سخنگوی ناوگان آتلانتیک، نقص مکانیکی این هواپیماها هنگامی کشف شد که جت از عرشه رزمناو هواپیما بر نیمیتز به پرواز درآمد، اما در آن موقع دیگر وقت آن گذشته بود که بتوان آن را بازگرداند. خلبانان کشته شده جان واتسون از اهالی فلوریدا و جان گراهام از اهالی تنسی هستند.^۵

یادآوری می شود نیمیتز رزمناو هواپیمابری است که برای عملیات نافرجم نجات گروگان های امریکایی از آن استفاده شد.^۶

در این حال، در امریکا به گزارش یونایتد پرس از کلیولند، هنری کیسینجر وزیر امور خارجه سابق امریکا، علناً از پرزیدنت کارتر به دلیل نحوه حل بحران ایران و به ویژه مأموریت نافرجم نجات گروگان ها به شدت انتقاد کرده و معتقد است رئیس جمهوری امریکا در مورد ایران برخوردی قاطعانه نداشته و در جهت رفع این بحران تدابیر همه جانبه ای اتخاذ نمی کند. کیسینجر گفت میانه روی دردی را دوا نمی کند و ملاحظه کاری ها هم قادر نخواهند بود خطرها را مرتفع کنند.^۷

۲۵۵

در چارچوب تحرکات دیپلماتیک علیه امریکا، قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در پیامی از کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، درخواست کرد درباره اقدام نظامی اخیر امریکا در طیس تحقیق کند.

قطب زاده در پیامی که در آن عملیات مزبور یک تجاوز نظامی و عملیاتی بی شرمانه توصیف شده است، خطاب به والدهایم نوشت: «من مایل به جلب توجه شما به مسئولیت دفتر شما در تحقیق و تعقیب این تجاوزات علیه کشورهای عضو سازمان ملل متحد هستیم.» به درخواست منصور فرهنگ نماینده ایران، والدهایم پیام قطب زاده را به عنوان یک سند شورای امنیت منتشر ساخت.^۸

ایران همچنین از والدهایم به طور رسمی دعوت کرده است که در یک گردهمایی بین المللی برای بررسی تجاوز امریکا علیه ایران، که در تهران تشکیل خواهد شد، شرکت کند. ایران از نمایندگان جنبش غیرمتعهدها، کنفرانس اسلامی، بازار مشترک اروپا و کشورهای بانفوذی چون ژاپن برای شرکت در این گردهمایی دعوت کرده است. دعوت از والدهایم از طریق منصور

فرهنگ نماینده ایران در سازمان ملل، انجام شده است، اما نزدیکان والدهایم گفته‌اند احتمال سفر او به تهران ضعیف است. خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش مذکور افزوده است: «دولت ایران هفته گذشته به خاطر آنکه والدهایم تجاوز نظامی ناکام امریکا به ایران را محکوم نکرده است او را مورد انتقاد قرار داد.»^۹

۲۵۶

در حالی که قطب‌زاده وزیر امور خارجه، امروز بعدازظهر، در یک نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی سفر منطقه‌ای خود را تشریح و آن را موفق توصیف کرد، پیام تأییدآمیزی از امیر کویت خطاب به وی انتشار یافت.

قطب‌زاده در این مصاحبه در میان کشورهای که در برنامه سفرش قرار داشت راجع به بحرین و کویت و قطر با لحنی مثبت سخن گفت، اما از امارات به گونه‌ای دیگر و با الفاظی سرزنش‌آمیز مانند "عامل اسرائیل در منطقه" یاد کرد. در سخنان قطب‌زاده توافق مربوط به کاهش تولید نفت با کشورهای عربی خلیج فارس نکته شفاف و روشنی بود و در سایر موارد وی از حد کلیات بسیار عمومی فراتر نرفت، به‌عنوان مثال گفت: در این سفر ما بیشتر مواضع خود را در زمینه‌های مختلف تشریح کردیم، طبیعتاً دوستان ما هم مواضع خود را تشریح کردند.^{۱۰} با این حال، وزیر امور خارجه سفر خود را "کاملاً موفقیت‌آمیز" توصیف کرد. قطب‌زاده در مورد مذاکرات مربوط به نفت گفت: «تا آنجا که به تولید نفت مربوط می‌شود در مذاکرات خود بین نظرات ما تفاهم کامل وجود داشت. کویت تولید نفت خود را کاهش خواهد داد و قطر که روزانه فقط پانصد هزار بشکه تولید دارد با توجه به سطح کم تولید باز اعلام کرد که اگر انقلاب اسلامی ایران نیاز داشته باشد که ما سطح تولید خود را پایین بیاوریم، حاضر به انجام این کار هستیم. ... مشکل اصلی در امارات متحده عربی [این] بود که وزیر نفت آنها اعلام کرده بود تولید نفت خود را افزایش خواهند داد. پس از مذاکراتی که داشتیم آنها رسماً اعلام کردند نه اینکه تولید خود را افزایش نمی‌دهند، بلکه در صورت درخواست ایران آن را نیز کاهش خواهند داد. ... در بحرین مسئله کاهش تولید مطرح نبود چون آنها روزانه فقط دویست هزار بشکه تولید دارند، لذا آنها هم وقتی موضع جمهوری اسلامی ایران را به روشنی شناختند اعلام کردند که سیاست خود را در زمینه‌های مختلف با جمهوری اسلامی ایران هماهنگ می‌سازند.»^{۱۱}

موضوع مهم دیگری که در این نشست به آن پرداخته شد، مسئله عراق بود. قطب‌زاده گفت: «در مورد عراق هم موضع روشن خود را تشریح کرده و اعلام کردیم که هیچ‌گونه میانجیگری در این مورد را نخواهیم پذیرفت و علل این امر را هم یک‌به‌یک برشمردیم.» وی افزود: «برای

سرن کشورهای عربی تشریح کردیم که ما نمی‌توانیم بپذیریم که با یک نوکر امپریالیزم صهیونیزم بین‌الملل داخل مذاکره شویم و اگر یک روزی هم لزومی به مذاکره پیدا شد، بهتر است که با ارباب و اربابان [او] وارد مذاکره شویم.^{۱۲}

موضوع دیگر سوءتفاهمات و برداشتهای هراس‌آمیز کشورهای مزبور از آثار انقلاب اسلامی بود. قطب‌زاده در این باره گفت: «ما تمام مسائل را با قاطعیت و برادری برای دوستان و برادران خود تشریح کردیم و آنها هم که انتظار داشتند موضع اصلی و واقعی جمهوری اسلامی ایران را از زبان یک مقام رسمی بشنوند، پس از درک حقایق و اینکه ما هیچ‌گونه نظری به تمامیت ارضی آنان نداریم، آنان نیز نظرات اساسی ما را تأیید کرده و اعلام همکاری بیشتر نمودند.»

قطب‌زاده در پاسخ به اینکه چرا این سفر که موفقیت‌آمیز بود زودتر انجام نشد، گفت: «تا آنجایی که به دوران وزارت من مربوط می‌شود ما بحران‌های مختلفی داشتیم از قبیل بحران روابط با آمریکا، بحران روابط ما با روسیه و بحران روابط با عامل اسرائیل در منطقه امارات و در عین حال یک مقدار بی‌توجهی یا به عمد و یا سهواً توسط عناصر غیرمسئول که سعی می‌کردند به یکباره در چهارچوب فکری کوتاه و صغیر خود در تمام مسائل دخالت کنند و همه را برنجانند [صورت گرفت] و ما هم فرصت رسیدن به یک‌یک آنها را نداشتیم. برنامه سفر من به اتفاق آراء در شورای انقلاب به تصویب رسیده بود و باز هم در لحظات آخر با توجه به مسائل خارجی می‌گفتند سفر را چند روزی به تأخیر بیندازید تا کارها روی هم انباشته نشود، ولی لازم بود این سفر انجام گیرد و امام هم انجام سفر را تأیید کردند و با توجه به تمام مشکلات سفر انجام شد همان‌طور که شما گفتید بهتر بود این سفر زودتر انجام می‌گرفت.»^{۱۳}

قطب‌زاده درباره سوءقصد نافرجامی که علیه وی در کویت رخ داد، گفت: «دولت کویت با توجه به وضع خاص خود و تعرض ارضی دولت عراق به این کشور شاید نمی‌تواند آن‌طوری که می‌بایست در این موارد اعلام نظر نماید، اطلاعاتی که من کسب کردم توسط دوستان خودمان مسلماً این توطئه توسط دولت خائن عراق ترتیب داده شده بود، اینها برنامه وسیعی داشتند. دو دستگاه اتومبیل با مقدار زیادی نارنجک و مسلسل در همان محل کشف گردید و حدود ۷ نفر دستگیر شدند. آنها می‌خواستند نه تنها مرا بلکه بسیاری از همراهان من و مقامات کویت را که با من بودند از بین ببرند تا بتوانند بحران شدیدی در منطقه خلیج فارس ایجاد نمایند و زمینه را برای اربابان اسرائیلی و امریکایی خود فراهم نمایند.» وزیر امور خارجه افزود: «از دولت کویت جداً تشکر می‌کنم که در فاصله بسیار کمی تمام مرزهای هوایی و زمینی خود را مسدود ساخت و یک فروند هواپیمای توطئه‌گران را که قصد فرار داشت مجبور به فرود و سرنشینان آن را دستگیر کردند.»^{۱۴}

در مطبوعات امروز به نقل از خبرگزاری پارس، اعلام شد که پس از پایان دیدار صادق قطب‌زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از کویت، شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح وزیر امور خارجه این کشور، پیامی برای وی فرستاده که در آن آمده است: اطمینان دارم در چنین موقعیتی که جهان در آن قرار گرفته، ضرورت ایجاب می‌کند این ملاقات‌ها و گفت‌وگوها بین دوستان هرچه بیشتر صورت پذیرد تا بتوان نسبت به برطرف‌ساختن خطری که امت اسلامی را احاطه نموده و نیز به آزادی بیت‌المقدس شریف و دفاع از حقوق از دست‌رفته برادران فلسطینی امیدوار بود. ضمناً در این مناسبت لازم می‌دانم که به نمایندگی از جانب دولت و ملت کویت از وقوع حادثه سوء‌قصد به موبک همتای ایرانی خود تأسف عمیق خود را اظهار کنم.^{۱۵}

۲۵۷

ماجرای گروگان‌گیری در سفارت ایران در لندن، امروز، چهارمین روز خود را بدون تعیین تکلیف قطعی پشت‌سر گذاشت، البته در این باره تحرکاتی صورت گرفته که چشم‌انداز ختم ماجرا را، تقریباً بدون فاجعه‌ای جدی ترسیم می‌کند. در ایران اظهارنظرها و در لندن روند قضایا بیانگر چنین امری است.

وزیر امور خارجه ایران در پایان جلسه فوق‌العاده شورای انقلاب در این باره گفت: «آخرین خبر که از انگلستان داشته‌ایم حکایت از این داشت که تروریست‌ها از دولت انگلیس تقاضای برقراری یک خط مستقیم تلفن بین سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با تهران را داشتند که دولت انگلستان به‌حق با این تقاضا موافقت نکرد، ما هم با این مسئله موافق نیستیم.» قطب‌زاده سپس افزود: «تروریست‌ها تقاضای آزادی گروگان‌های امریکایی را نکرده‌اند.»^{۱۶}

قطب‌زاده همچنین در مصاحبه مطبوعاتی عصر امروز خود اظهار کرد: «ما انجام هرگونه کاری را به‌عهده دولت انگلیس گذاشته‌ایم و آنها هم تاکنون خوب کار کرده‌اند. امیدواریم برحسب وظیفه دیپلماسی خود در پایان بر این عمل سعی نمایند.» وی اطمینان داد: «به مأموران دستور داده شده که از سفارت انگلیس در ایران حفاظت کنند و مسلماً اتفاقی در این زمینه نخواهد افتاد.»^{۱۷} باین حال قطب‌زاده افزود: «آنها خود نیز به اطلاع ما رسانیده‌اند می‌توانند این بحران را حل کنند. به‌هرحال، اگر دولت انگلیس اعلام کند قادر نیست این مسئله را حل کند در این صورت ما ابتکار عمل را به دست خواهیم گرفت و هرطور که مقتضی باشد، عمل خواهیم کرد.»^{۱۸}

روزنامه کیهان با اشاره به اینکه «صادق قطب‌زاده گفته است که اگر انگلیس نتواند این ماجرا را حل و فصل کند خودمان ابتکار عمل را در دست خواهیم گرفت»، نوشت: «او گفت صدها ایرانی در لندن آماده‌اند که وارد سفارت شده و به‌زور آنجا را تصرف کنند، اما اسکاتلند یارد سازمان آگاهی

انگلیس مطمئن است که خودش می‌تواند بدون خونریزی این کار را فیصله دهد.^{۱۹} قطب‌زاده در مصاحبه خود یک بار دیگر به‌صراحت عراق را مقصر ماجرا معرفی کرد و هرگونه امتیازدهی به گروگان‌گیران را منتفی اعلام کرد. وی گفت: می‌دانیم که دولت عراق عامل این گروگان‌گیری است و درخواست تروریست‌ها برای ملاقات با سفیر عراق در لندن دقیقاً مبین همین نظر است، البته آنها خواستار ملاقات با سفیران دیگر کشورها هم شدند، اما منظورشان مبادله اطلاعات با سفیر عراق و دریافت دستور برای اقدامات بعدی بود. دولت ایران با ملاقات سفیر عراق با تروریست‌ها مخالفت کرد. ما اطمینان داریم که تروریست‌ها و سلاح‌هایشان به‌وسیله دولت عراق و از راه دیپلماتیک به انگلیس فرستاده شده‌اند، اطلاعات مستقیمی که به دست ما رسیده، حاکی است همه گروگان‌ها درخواست کرده‌اند دولت جمهوری اسلامی به‌هیچ‌وجه تسلیم تروریست‌ها نشده و هیچ امتیازی به آنها ندهند. خانواده گروگان‌ها نیز اعلام کرده‌اند حاضرند عزیزانشان شهید شوند، اما دولت ایران تسلیم خواسته‌های آنان نشود.^{۲۰}

یادآوری می‌شود بخش عربی رادیو اسرائیل در بازتاب سخنان قطب‌زاده درباره ابتکار عمل ایران در شرایط ناتوانی انگلیس، با بیان اینکه وزیر امور خارجه ایران به بریتانیا هشدار می‌دهد چنانچه بحران سفارت ایران در لندن را حل نکند، ایرانی‌ها شخصاً این کار را خواهند کرد، گفت: «قطب‌زاده در جلسه روزنامه‌نگاران در تهران گفت صدها ایرانی در لندن منتظر دستور ما برای حمله به سفارت هستند، وی افزود این یکی از راه‌های ما برای آزادی گروگان‌هاست، ولی راه‌های دیگری نیز وجود دارد.»^{۲۱} این درحالی است که رادیو لندن خبر مزبور را این‌گونه بازتاب داد: «قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران به خبرنگاران گفته است حل بحران اشغال سفارتخانه ایران در لندن از وظایف دولت انگلیس است، ولی اضافه کرده است اگر انگلیس از عهده حل این مشکل برنیاید، ایران آماده است تا رأساً وارد عمل شود.»^{۲۲}

در همین زمینه، خبرگزاری پارس اعلام کرد خانم نیکو افروز همسر دکتر غلامعلی افروز کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، در تماسی پیام زیر را خطاب به دولت جمهوری اسلامی ایران در اختیار این خبرگزاری قرار داده است:

«بسم الله القاصم الجبارین

اگرچه از گرفتاری عزیزانمان نمی‌توانیم احساس بی‌تفاوتی بنماییم، ولی به‌گفته امامان، ملت ما، ملت خون و شهادت است و از لحظه به‌اشغال درآمدن سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، ما اینان را جزء شهدا دانسته‌ایم و از دولت انقلابی‌مان خواستاریم که در این مورد قاطعیت به خرج داده و تسلیم خواسته‌های اجنبی‌ها و دشمنان اسلام و ایران نگردند.

نیکو افروز، همسر کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن»^{۲۳}

در لندن، اشغال‌کنندگان سفارت ایران، هنگام عصر، ۲ نفر از گروگان‌های خود را آزاد کردند. یکی از آزادشدگان همسر ایرانی یک تانزانایی است که سه‌ماهه آستن است و دیگری تبعه پاکستان است.^{۲۴} رویتر ضمن اعلام این خبر، اعلامیه اشغال‌کنندگان را مخابره کرد که در آن آمده است: «ما تقاضا داریم که سفرای الجزایر، اردن، عراق و نماینده‌ای از صلیب‌سرخ میان ما و دولت انگلیس در مذاکرات، میانجی شوند تا سلامت گروگان‌ها و ما تأمین شده و ماجرا به‌طور مسالمت‌آمیز فیصله یابد و در صورتی که سفرای مزبور در دسترس نبودند می‌توان سفیر لیبی، سوریه یا کویت را به‌جای آنها دعوت کرد. دلیل آمدن ما به انگلیس و اجرای این عملیات این است که فشار و ظلمی که دولت ایران در عربستان (خوزستان) اعمال می‌کند به دنیای خارج نشان دهیم. بار دیگر به‌خاطر این ناراحتی که ایجاد کرده‌ایم از ملت و دولت انگلیس معذرت می‌خواهیم.»^{۲۵} همچنین در این اعلامیه افزوده شده است که اگر دولت و پلیس انگلیس برای آزادی گروگان‌ها به زور متوسل نشوند، جان هیچ‌یک از آنها به خطر نخواهد افتاد، در غیر این صورت، تمام گروگان‌ها کشته خواهند شد.^{۲۶}

یادآوری می‌شود تهیه‌کنندگان اعلامیه قبلاً از دیدگاه ایران راجع به دخالت عراق در ماجرا مطلع بوده‌اند و باتوجه به آن، پیشنهاد جایگزین سفیر عراق را نیز مطرح کرده‌اند.^{۲۷} در ساعت ۸:۳۰، بخش عربی رادیو لندن این خبر را منتشر کرد که نشانه فعال‌بودن پلیس انگلستان در این زمینه است: «پلیس انگلستان اینک عقیده دارد که تعداد افراد مسلح اشغال‌کننده سفارت ایران در لندن ۵ نفر است. قبلاً گفته می‌شد که فقط ۳ مرد مسلح ساختمان این سفارت را به اشغال خود درآورده‌اند.»^{۲۸}

در ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن در بخش فارسی خود با پخش گزارشی دیگر از تحرک جدید دولت انگلیس خبر داد: «درحالی که اشغال سفارت ایران در لندن چهارمین روز خود را پشت‌سر می‌گذارد سرجان گراهام سفیر انگلیس در تهران، از طرف دولت انگلیس به لندن احضار شده است تا در رابطه با مسئله اشغال سفارت نظر مشورتی بدهد. سرجان به خبرنگاران در لندن گفت که اشغال سفارت ایران در لندن احساس بدی در ایران برانگیخته است، ولی وی در مورد تهدیدهایی که نسبت به سفارت انگلیس در تهران وجود دارد نگران نیست، وی افزود که این نوع تهدیدها تا حدودی عادی است.»^{۲۹}

۲۵۸

در مطبوعات امروز ایران، متن یک نامه و یک پیام از مقامات انگلیسی به مقامات ایرانی درباره حادثه سفارت ایران در لندن، درج شده است که در تکمیل خبرهای امروز سفارت می‌تواند مفید باشد. این نامه‌ها مربوط به آغاز گروگان‌گیری است که امروز در مطبوعات ایران انتشار یافت. به نوشته کیهان امروز، متن نامه کاردار انگلیس در ابوظبی، حاوی پیام وزارت امور خارجه

امارات که هنگام حضور قطب‌زاده در ابوظبی تسلیم وی گردید، به این شرح است:

«جناب وزیر، متأسفم از اینکه به اطلاع شما برسانم که ۳ نفر مسلح سفارت ایران در لندن را اشغال کرده و ۲۰ نفر ایرانی و یک پلیس گشتی را به گروگان گرفته‌اند تا هم‌اکنون خواست‌های این گروه به ۳ مورد زیر می‌باشد: ۱. آزادی ۹۱ زندانی در آبادان ۲. دولت ایران حقوق ملت ایران را به رسمیت بشناسد ۳. یک هواپیمای اختصاصی در اختیار گروه گذاشته شود تا گروه همراه گروگان‌ها از انگلیس خارج شوند، البته مهاجمین تمام کارکنان سفارت ایران را به گروگان نگرفته‌اند؛ یکی از دبیران سفارت به نام آقای گیتی جزو گروگان‌ها نیست و در حال حاضر با پلیس انگلیس همکاری می‌کند. وزیر امور خارجه انگلیس به من دستور دادند که به حضرت عالی در مورد نگرانی شخصی خود و پایان دادن فوری این پیشامد بدون هیچ نوع تلفات کوشش شود. من معتقدم مأمورین دولت انگلیس در تهران نیز جریان را با وزارت امور خارجه مطرح کردند. با تقدیم احترامات، دیوید روبرت، کاردار سفارت انگلیس در ابوظبی»

خبرنگار کیهان که همراه قطب‌زاده بوده است، در ادامه گزارش اضافه کرد: قطب‌زاده پس از قرائت نامه به کاردار سفارت انگلیس اطلاع داد که دولت ایران با هیچ‌یک از درخواست‌های مهاجمان موافقت نخواهد کرد.^{۳۰}

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در شماره امروز خود نوشت: «به دنبال حمله مسلحانه به سفارت ایران در لندن وزارت امور خارجه انگلستان با ارسال یک پیام فوری برای دولت ایران مراتب نگرانی خود را از این واقعه ابراز داشته و خواسته است این مسئله بدون به‌جای‌گذاردن تلفات حل شود»^{۳۱} روزنامه مزبور همچنین نوشت: «نخست‌وزیر انگلیس نیز به واسطه سفیر این کشور در رابطه با گروگان‌گیری برای بنی‌صدر پیامی به این شرح فرستاد:

جناب آقای بنی‌صدر - رئیس‌جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای رئیس‌جمهور از من خواسته شده است پیام زیر را از طرف نخست‌وزیر انگلیس به شما تسلیم نمایم - مایلم نگرانی عمیق شخصی خود را در مورد وضعی که برای سفارت ایران در لندن پیش آمده ابراز دارم - این اقدام عملی تروریستی و نقض مصونیت هیئت دیپلماتیک محسوب می‌شود که دولت انگلیس این اقدام را تنفرآور و خلاف اصول دانسته و قاطعانه با آن مقابله می‌کند. امیدوارم این مسئله به سرعت حل شود و می‌توانم به شما اطمینان بدهم سلامتی جان کسانی که در خطر هستند قویاً مورد توجه است. وزیر کشور شخصاً اوضاع را زیر نظر دارد و اینجانب نیز شخصاً به این مسئله توجه دارم. مایلم شما را مطمئن سازم که ما تماس دائمی با شما و دولت شما را حفظ خواهیم کرد. فرصت را مغتنم شمرده و بار دیگر به شما اطمینان می‌دهم که حداکثر توجه خود را نسبت به این مسئله اعمال کنم. محل امضاء - جان گراهام؛ سفیر انگلیس در ایران»^{۳۲}

از سوی دیگر، قطب‌زاده در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود، درباره اولین ساعات گروگان‌گیری و با اشاره به خبر مذکور، گفت: «هنگامی که در محل اقامت خود در ابوظبی بودم پس از اینکه نامه‌ای از طرف وزارت امور خارجه انگلیس به‌وسیله سفیر این کشور در ابوظبی دریافت داشتم، کاردار ما در ابوظبی اطلاع داد که از سفارت ایران در لندن خواسته‌اند فوری با دکتر افروز تماس بگیرم. من فوراً این کار را کردم، البته اول یکی از تروریست‌ها گوشی را برداشت، سپس من با آقای افروز صحبت کردم و ایشان پس از اینکه خواستار حل این مسئله بود گفت شما تسلیم خواست‌های غیرمنطقی آنان نشوید. قطب‌زاده افزود سپس با یکی از تروریست‌ها صحبت کردم به او گفتم مطمئن باشید که ما هیچ‌یک از خواسته‌های شما را نخواهیم پذیرفت و در صورتی که صدمه‌ای به یکی از کارکنان سفارت برسد ما زندانیانی را که شما خواستار آزادی‌شان هستید اعدام خواهیم کرد.»^{۳۳}

۲۵۹

در مقاومت فلسطین درخصوص رابطه با ایران و عراق نوعی جناح‌بندی مشاهده می‌شود به این ترتیب که بدنه اصلی آن از یک‌سو حاضر به پشت‌کردن به عراق به‌خاطر ایران نیست و از سوی دیگر نیز نمی‌خواهد رابطه حسنه با ایران را از دست بدهد، با این حال برخی جناح‌های چپ تندرو آن، مواضعی علیه عراق و به نفع ایران اتخاذ می‌کنند. نمونه‌ای از این صف‌بندی، در مواضع اعلام‌شده اخیر شخصیت‌های فلسطینی هم مشاهده می‌شود.

امروز، آسوشیتدپرس از کویت به نقل از سلیم الزعنون یک مقام عالی‌رتبه سازمان آزادی‌بخش فلسطین که در عین حال نمایندگی الفتح را در کویت و کشورهای خلیج فارس برعهده دارد، گزارش داد که ساف بین دو کشور عراق و ایران برای پایان‌دادن به اختلافات آنها میانجیگری می‌کند. الزانون افزوده است که یاسر عرفات بدین‌منظور ۲ تن از نمایندگان خود را به تهران و بغداد فرستاده است. وی که با روزنامه کویتی *الوطن* مصاحبه می‌کرد، ادامه داد که عراق از یاسر عرفات خواسته است تا میانجیگری کند.^{۳۴}

همین خبرگزاری از بیروت نیز گزارش داد: رفیق ماهر رئیس سابق دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد، در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: رژیم عراق علیه شوروی در حال نزدیک شدن به امپریالیست‌های امریکایی است. وی گفت: نزدیکی سیاسی اخیر عراق به عربستان و اردن دلیل آن است که عراقی‌ها همان شاخه ضدفلسطینی را تغذیه می‌کنند که مصر نیز در حال تغذیه آن است. به گفته رفیق ماهر، عراق به این دلیل دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد را بست که این دفتر از عدم تمایل عراق به پیوستن به کشورهای جبهه پایداری انتقاد کرده بود. به گفته وی، یک دلیل دیگر تعطیل دفتر، حمایتش از رژیم آیت‌الله خمینی در ایران بود. ماهر

گفت ما انقلاب مردمی آیت‌الله خمینی را یک پیروزی برای فلسطینی‌ها می‌دانیم. این انقلاب که یک پایگاه مهم امپریالیسم را در منطقه ما از میان برد شایسته پشتیبانی بی‌حدومرز است، ولی می‌بینیم که رژیم عراقی می‌کوشد به ایران لطمه وارد سازد.^{۳۵}

۲۶۰

در پی ترور سیدحسن شیرازی در لبنان به‌دست عوامل رژیم بعث عراق که روز گذشته رخ داد، امروز، در تهران و قم تحرک چشمگیری در اعتراض به این اقدام، انجام گرفت. در تهران ساعت ۹ صبح، با اعلام قبلی عده‌ای از عراقی‌های مقیم تهران دست به راه‌پیمایی زدند. این راه‌پیمایی از میدان امام‌خمینی آغاز شد و در مقابل سفارت عراق با قرائت قطعه‌نامه خاتمه یافت. در قم، آیات عظام گلپایگانی و مرعشی نجفی صبح امروز، با آیت‌الله سیدمحمد شیرازی برادر سیدحسن، از علمای عراق که در مخالفت با رژیم بعث، مجبور به مهاجرت به قم شده است، ملاقات کردند. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، در این دیدار ضمن تبریک و تسلیت، مسائل عراق بررسی شد.^{۳۶} در این حال، عوامل رژیم عراق در اقدامی فریب‌کارانه به‌عنوان یک گروه انقلابی طرف‌دار آیت‌الله شریعتمداری با خبرگزاری فرانسه در بیروت تماس گرفتند و ادعا کردند که این ترور توسط آنان انجام شده است. در بیانیه شفاهی که در اختیار خبرگزاری فرانسه قرار گرفت، اعلام شده است آیت‌الله شیرازی به‌علت تماس‌های دائم خود با سفارت امریکا در لبنان یک جنایتکار بوده و باید به سزای اعمال خود می‌رسید. در این بیانیه اضافه شده است: ما قصد داریم مذهب را از دست کسانی که تحت سرپوش لباس خود برای به‌عکس جلوه‌دادن آن کوشش می‌کنند نجات دهیم. ما تمام کسانی را که زیر لباس مذهبی علیه انقلاب ایران توطئه می‌کنند تنبیه خواهیم کرد.^{۳۷} خبر مذکور پوشش به‌نسبت وسیعی یافت؛ رادیو لندن اعلام کرد: یک گروه انقلابی اسلامی گفته است که کشته‌شدن امام حسن شیرازی رهبر شیعیان لبنان که دیروز به قتل رسید کار آنها بوده است. سخنگوی مزبور گفت که سازمان انقلابی اسلامی پشتیبان آیت‌الله شریعتمداری رهبر مذهبی ایران است، اما وی نگفت که آیا خود او ایرانی است یا خیر.^{۳۸} البته در گزارش همین رادیو اضافه شده است: «طبق گزارش رسیده از بیروت، دفتر آیت‌الله شریعتمداری اعلام کرده است که آیت‌الله شریعتمداری با گروه مزبور ارتباطی ندارد. گفته می‌شود که امام حسن شیرازی اخیراً نامه‌هایی به رهبران مسلمان ارسال داشته و اعدام آیت‌الله محمدباقر صدر رهبر شیعیان عراق را محکوم کرده بود.»^{۳۹}

آیت‌الله سیدمحمد شیرازی در بیانیه‌ای که امروز در قم انتشار داد با ذکر نقش ضداستعماری و ضدانگلیسی آیت‌الله سیدمحمدحسن شیرازی* در ماجرای تنباکو و نقش ضدانگلیسی و ضداستعماری

* پسر همان میرزای شیرازی مشهور در جنبش تنباکو است.

آیت‌الله سیدمحمدتقی شیرازی در استقلال عراق به مسمومیت هردوی آنان به‌دست عمال انگلیس اشاره کرده و درواقع ترور سیدحسن شیرازی را ادامه مبارزات و شهادت این خانواده شمرده است.^{۴۰} در بیانیه مزبور همچنین آمده است: «این بار استعمار انگلیس (به‌اضافه استعمار امریکا و اسرائیل) فرزند این بزرگان را به‌دست عمال خود، مزدوران حزب بعث عراق در لبنان ترور می‌کند. کشته‌شدن برادر شهیدم هرگز تزلزلی در راه تحقق آرمان مسلمین درجهت نجات سرزمین‌های اسلامی از دست شرق و غرب ایجاد نخواهد کرد و ما راه خود را به‌سوی تشکیل حکومت جهانی اسلام ادامه خواهیم داد (و ما ذلک الا الله بعزیز) اینجانب این قربانی را به پیشگاه خداوند متعال تقدیم نموده و از همه مسلمانان جهان می‌خواهم با این رژیم پلید حزب بعث عراق که به دستور اربابان آمریکایی خود در نابودی اسلام می‌کوشد و قرآن را زیرپا می‌نهد و علمای اعلام را ترور می‌کند مبارزه کنند و آن را به عزم خدا سرنگون سازند و از خداوند متعال کمک می‌جوییم.»^{۴۱}

یادآوری می‌شود قرار است جنازه شهید سیدحسن شیرازی پس از اینکه از بیروت وارد تهران شد، فردا صبح ساعت ۹، از چهارراه گل‌بندک تشییع شود و برای دفن به قم انتقال یابد.^{۴۱}

۲۶۱

در شماره امروز *بامداد*، روزنامه صبح تهران، آخرین مطالب مربوط به رانده‌شدگان عراقی بدین شرح اعلام شد: «به‌دنبال اخراج مداوم ایرانیان و شیعیان از عراق، سرهنگ شهریاری معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، اعلام کرد در ۲۴ ساعت گذشته، ۹۵ نفر دیگر از طریق مرزهای سومار و خسروی وارد خاک ایران شدند، با ورود این عده جمع رانده‌شدگان تا صبح دیروز، به ۳۰۵۲۰ نفر رسید. از سوی دیگر، فرماندار خرم‌آباد اظهار داشت که تا آخر وقت روز پنجشنبه گذشته، ۱۳۸۱۲ نفر از رانده‌شدگان پس از شناسایی کامل از سوی هیئت اعزامی از نخست‌وزیری تحویل بستگان خود شده‌اند.»^{۴۲}

در این حال، منابعی که گزارش آنان با قید "صحت دارد" مورد استفاده ارگان‌های ذی‌ربط نظامی و امنیتی قرار گرفت، امروز گزارش دادند: «مردم عراق همه از وضعیتی که بعث‌های عراق برای رانده‌شده‌های ایرانی‌الاصل به وجود آورده‌اند متأسف و متأثر هستند و هنگامی که معاودین را تحویل مأموران ایرانی داده‌اند افراد شرطه گریه افتاده و به‌طورکلی یک نفرت به‌خصوص در بین پرسنل نظامی عراق علیه بعث‌ها به وجود آمده است.»^{۴۳}

* در بیانیه، میرزای شیرازی مشهور، پسرعموی پدر و آیت‌الله محمدتقی شیرازی دایی پدر شهید اخیر سیدحسن شیرازی، معرفی شده‌اند.

۲۶۲

امروز هم نیروهای نظامی و انتظامی ایران گزارش‌هایی از تحرکات و نقل و انتقالات مرزی ارتش عراق، به مسئولان مربوط ارسال کردند.

مشاهدات و بررسی پاسگاه‌های گروهان سومار درمورد وضع امروز پاسگاه‌های مقابل نشان می‌داد که این پاسگاه‌ها «به‌طور کامل تقویت و مجهز به اسلحه‌های سنگین و تانک و نفربر مستقر و مشغول حفر سنگر می‌باشند».^{۴۴}

یک گزارش شهرداری نفت‌شهر حاکی است امروز، حدود ۳۰۰ نفر نظامی عراق در خط‌الرأس مقابل پاسگاه ژاندارمری گمرک‌نو به شناسایی و حفر سنگر مشغول بوده‌اند.^{۴۵}

مطابق گزارش امروز استانداری ایلام، گشتی‌های گروهان موسیان از استقرار تانک و نفربر در عمق ۳ کیلومتری خاک عراق و روبه‌روی میله ۲۲ و نیز از آماده‌باش پاسگاه بجلیه خبر داده‌اند.^{۴۶} گزارش‌های واصله به دفتر ریاست‌جمهوری بیانگر این است که گردان تانک رافدین به استعداد نیروی ۵۰۰ نفر، امروز، به استادیوم ورزشی مندلی وارد شد.^{۴۷}

گزارش‌های مربوط به عمق دورتر خاک عراق حاکی است که امروز، مقادیر قابل‌توجهی سلاح و مهمات، از انبار مهمات سلیمانیه، به این مناطق ارسال شده است: «۱. تاسلاجه ۲. قره‌داغ ۳. قلعه‌دزه ۴. کاریزه ۵. ماؤوت ۶. دوکان ۷. کانی‌سور».^{۴۸}

۲۶۳

در کنار تحرکات مرزی عراق که اغلب با تحرکات مسلحانه ایذایی علیه ایران همراه است، استفاده عراق از نیروهای غیرسیاسی مرزنشین در غرب کشور و نیروهای آموزش‌دیده برای خرابکاری در جنوب، هرکدام به‌نوعی، ادامه دارد.

در غرب کشور، که اقدامات مزبور تحت‌عنوان اقدامات مهاجمان گزارش می‌شود، امروز، گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین حاکی است: «برابر اطلاع واصله تعداد زیادی بیش از ۸۰۰ نفر از افراد مهاجم که به چهار گروه صد‌الی دویست نفری تقسیم شده‌اند که قصد دارند که یکی از شب‌های آینده در وقت مناسب با انواع سلاح‌های سنگین به‌وسیله قاطر و اسب حمله نمایند قصد حمله در چهار گوشه شهرستان قصرشیرین را دارند».^{۴۹}

در همین حال، طبق یک گزارش از پایگاه دهلران در استان مرزی العماره عراق (مقابل دهلران) در منطقه یاغساعی، حدود ۲۲۵ چریک از ۷ آبادی، علیه ایران آموزش می‌بینند و قرار است تعداد دیگری از ۸ آبادی بین شیخ سعد و علی‌غربی نیز به آنان اضافه شود.^{۵۰} پیش‌بینی پایگاه دهلران که امروز اعلام شد چنین است: «تعدادی خرابکار در موقع برداشت محصول

گندم، وارد و اقدام به آتش زدن خرمن‌های گندم خواهند نمود.»^{۵۱} یادآوری می‌شود مهم‌ترین اثر این‌گونه اقدامات بدبین‌شدن کشاورزان و ساکنان مناطق آسیب‌دیده به توانایی دولت جمهوری اسلامی در زمینه اعمال حاکمیت و برقراری امنیت در منطقه است.

در جنوب، حرکت‌های ایذایی عوامل عراق و مقابله خودی، به نحو دیگری ادامه دارد؛ در گزارشی که امروز، ستاد مشترک ارتش به ژاجا ارسال کرد از دستگیری مجدد فردی به نام ح.ی.* ساکن نهر عبود یاد شده است. وی قبلاً «از طریق پاسگاه فرخ‌ولی دستگیر و به دادرسی آبادان معرفی و سپس زندانی شده بود، اخیراً مورد عفو امام واقع و از زندان مرخص می‌گردد.»^{۵۲} وی هنگامی که در کنار شط مواد منفجره حمل می‌کرد با هشیاری مأموران کمیته دستگیر شد. در کمیته آبادان مشخص گردید که «نامبرده در انفجارهای بازار کویتی‌ها و هم بمب‌گذاری شط...** دست داشته و نیز اعتراف نموده که رهبر گروه خود را ق.ع و الف.ن معرفی نموده و آنان از طریق مأمورین کمیته دستگیر شده‌اند.»^{۵۳}

گزارش خبرنگار کیهان در اروندکنار که در شماره امروز این روزنامه درج شده، نمونه دیگری از این‌گونه تحرکات ایذایی است. در این گزارش آمده است: «۶ عضو یک گروه متهم به خرابکاری و انفجار بمب در تأسیسات دولتی خوزستان در یک روستای اروندکنار توسط مأموران ژاندارمری سعدونی دستگیر شدند. این عده... اعتراف کرده‌اند که تاکنون در ۱۶ فقره عملیات انفجار شرکت داشته‌اند. احتمال می‌رود که رهبر این گروه در انفجار خط لوله نفت ماهشهر دست داشته باشد. یکی از اعضای این گروه گفت: برای هر انفجار ۵۰۰ تومان از رهبر گروه مزد می‌گرفته‌اند. همچنین چهار نفر از اعضای این گروه برای فراگرفتن فنون خرابکاری و چریکی، سه‌بار به‌طور غیرمجاز به عراق رفته‌اند و در هر سفر با مقداری اسلحه، وسایل و مواد منفجره و پول کافی به ایران بازمی‌گشتند. دستگیرشدگان در بازجویی به ۱۶ فقره انفجار اعتراف کردند و رهبر گروه خود را سیدمحمد هاشمی معرفی کردند... در بازجویی دستگیرشدگان معلوم شد که سیدمحمد و هاشم هاشمی، عبدالحسن بحرانی و شاکر عنانی سه بار به عراق رفته و در سازمان امنیت عراق به آنها فنون چریکی و خرابکاری آموزش داده‌اند.»^{۵۴}

امروز همچنین گارد ساحلی ژاندارمری به نیروهای تحت‌امر خود ابلاغ کرد: «برابر امریه ستاد ژاجا (رکن سوم دایره امنیت) مستند به اعلام سماجا در چند روز گذشته به‌علت تیرگی رابطه ایران و عراق برخورد شدیدی بین بعضی از ایرانیان با افراد عراقی مقیم و ساکن لویطه خرازها ایجاد و این افراد با بهانه‌های مختلف مشکلاتی برای هم‌وطنان ما که در مسیر اروندرود و خلیج فارس تردد

* در سند نام کامل آمده است.

** ناخوانا

دارند، به وجود می‌آورند و حتی با استفاده از قایق‌های تندرو و وسایل نقلیه آبی ایرانیان را مورد حمله قرار و کالاهای آنان را از بین برده و یا آتش می‌زنند و موجب نگرانی ایرانیان فراهم شده است به نحوی که احساس می‌نمایند در مسیر آبی فاقد امنیت هستند. با شرح مراتب فوق دستور فرمایید هرگونه مزاحمت‌هایی از جانب مأمورین عراقی برای شناورهای عمومی مشاهده گردد، مشخصات ناخدا و شناورهای عراقی و چگونگی مزاحمت را سریعاً گزارش تا اقدام گردد.^{۵۵}

۲۶۴

در سنندج، درگیری ادامه دارد و نیروهای مسلح دو طرف امروز هم موفق به برتری تعیین‌کننده‌ای نشدند، هرچند برتری نسبی و تا حدی ابتکار عمل، با نیروهای سپاه و ارتش است. توجه به گزارش‌های مندرج در مطبوعات و اعلامیه ستاد مشترک که شب‌هنگام انتشار یافت و برای روز بعد، برنامه‌ای را اعلام کرد، می‌تواند تصویری کلی از وضع سنندج ترسیم کند.

در گزارش خبرنگار کیهان از سنندج، درباره وضع امروز این شهر آمده است: درگیری شدید میان ارتش و سپاه پاسداران از یک‌سو و پیشمرگان گروه‌های مسلح غیرقانونی سنندج در غرب و شرق شهر از صبح امروز تا شب همچنان ادامه داشت که در آن از سلاح‌های سبک و سنگین استفاده شد. محله شریف‌آباد که ایستگاه رادیو و تلویزیون در نزدیکی آن قرار دارد در اختیار پاسداران است. پاسداران همچنین در باشگاه افسران که در وسط شهر قرار دارد و نسبت به شهر در بلندی است، مستقر هستند و حملات پیشمرگان ضدانقلاب را دفع می‌کنند. همچنین چند خانه دیگر با خمپاره ویران شد و از هر گوشه شهر صدای تیراندازی و انفجار شنیده می‌شد و مردم نیز از ترس جرئت بیرون‌آمدن از خانه‌ها را نداشتند.^{۵۶}

روزنامه اطلاعات نیز به نقل از سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، خبر داد که در جریان پیشروی پاسداران انقلاب اسلامی در سنندج که تا میدان اقبال این شهر ادامه داشت ۱۲ نفر از پاسداران شهید و ۷ نفر دیگر مجروح شدند.^{۵۷}

روزنامه انقلاب اسلامی نیز نوشت: مردمی که در حال خارج‌شدن از شهر سنندج هستند، از طرف پیشمرگ‌های مسلح غیرقانونی تهدید می‌شوند و حتی عده‌ای در حال خروج از شهر توسط پیشمرگ‌های مسلح از پشت تیر خورده‌اند. همچنین اخبار رسیده حاکی است مردم کرد شدیداً به علت کمبود آذوقه و خواربار تحت فشار قرار گرفته‌اند. پیشمرگ‌هایی که هم از سوی مردم و هم از سوی ارتش تحت فشار قرار گرفته‌اند در حال عقب‌نشینی می‌باشند.^{۵۸}

در این حال، کار شناسایی عوامل اصلی تداوم درگیری مسلحانه در سنندج نیز ادامه دارد. در این زمینه امروز، وزارت کشور در نامه‌ای به سپاه به نقل از شهربانی کرمانشاه اعلام کرد: «در

منزل شخصی به نام ت.ر.* در سنندج، ۶ نفر ضدانقلاب، ۲ مرد و ۴ زن سکونت دارند که مبادرت به خرابکاری در سنندج می‌نمایند.^{۵۹}

از سوی دیگر، بنی‌صدر رئیس‌جمهور، پس از ملاقات امروز خود با امام خمینی، در مصاحبه با خبرگزاری پارس یک بار دیگر بر ضرورت خروج افراد مسلح ضدانقلاب از شهر سنندج تأکید کرد. وی گفت: «در کردستان ما شروع‌کننده نبودیم عده‌ای با یک مقدار مقدمه‌چینی، فساد را در آنجا به راه انداختند سعی کردیم آنها را وادار کنیم این رویه را کنار بگذارند و جنگ و برادرکشی راه نیندازند و از امکاناتی که داریم همه استفاده کنند، ولی آنها تلاش‌های ما را برای جلوگیری از برادرکشی دلیل ضعف ما دانستند بازهم اعلام می‌کنم به محض خروج افراد مسلح غیرمسئول به تمام آنچه وعده کرده‌ایم، عمل خواهیم کرد.»^{۶۰}

شب‌هنگام، اعلامیه مهمی از طرف ستاد مشترک ارتش صادر شد که ضمن تشریح وضع کنونی، خط مشی آتی را نیز به وضوح مشخص می‌کرد.^{۶۱} متن کامل آن چنین است:

«بسمه‌تعالی

هم‌وطنان عزیز، مردم شرافتمند سنندج، گذشته‌ها نشان داده است که افراد مسلح غیرقانونی همواره از حسن‌نیت و ارفاق دولت جمهوری اسلامی ایران سوءاستفاده نموده‌اند. هر موقع در موقعیت ضعف و ناتوانی قرار گرفته‌اند دست توسل به سوی مقامات عالی‌رتبه کشور دراز نموده و زیرکانه به دنبال فرصتی می‌گردند تا نیروی خود را تقویت کرده و مزاحمت‌های مجددی را آغاز نمایند و همان‌گونه که خود می‌دانید: ۱. به هیئت ویژه دولت قول دادند چنانچه سپاه پاسداران از باشگاه افسران، رادیو و تلویزیون و فرودگاه سنندج خارج شوند و نگهداری این اماکن به واحدهای ارتش واگذار شود، آنها تعهد می‌کنند که مسلح در شهر رفت‌وآمد نمایند و همچنین خواستار شدند که امنیت شهر به شهربانی و مأموران پلیس محول شود و دیدیم که بلافاصله پس از خروج سپاهیان پاسدار، رفت‌وآمد مسلحانه آنها در شهر آغاز و عملاً مانع انجام وظیفه مأموران شهربانی گردیدند. ۲. با تشکیل به اصطلاح دادگاه خلقی، مردم آرامش طلب و بی‌طرف را به دادگاه‌های خود جلب و آنها را زندانی یا جریمه می‌نمودند. ۳. با مراجعه به کسبه و خانه‌های مردم، همه‌روزه اخاذی و کلاشی نمودند. ۴. پرسنل نظامی را که در شهر سکونت دارند، توقیف و برای چند روز محبوس می‌کردند. ۵. آب و برق و تلفن باشگاه افسران را قطع کرده و به روی واحد ارتش مأمور در باشگاه افسران آتش گشودند و در موقعی که آمبولانس برای حمل شهدا و مجروحین به باشگاه افسران می‌رفت، به آمبولانس تیراندازی کرده و سرنشین آن را جلب و مانع کمک‌رسانی به پرسنل نظامی مستقر در باشگاه افسران شدند. ۶. باینکه تعهد کرده بودند

* در متن سند، نام کامل فرد آمده است.

که مانع رفت و آمد واحدهای ارتش نشوند، هنگامی که ستون نظامی عازم مرز که مأمور تعویض واحدهای خدمت منقضی و تقویت نیروهای مرزی بود، با تهدید و استقرار دانش آموزان بیگناه در مسیر حرکت ستون، عملاً مانع عبور آن شدند و واحدهای ارتش برای اینکه به این فرزندان وطن آسیب نرسد، راه خود را به خارج شهر تغییر داد و دیدیم که در آن مسیر نیز مرتباً به سوی افراد و خودروهای ارتش تیراندازی کردند و تلفاتی را وارد ساختند.

ارتش جمهوری اسلامی ایران با علم به اینکه اینها ریشه‌های گندیده و باقیمانده نوکران امپریالیسم هستند که منطقه را در آشوب و برادرکشی می‌خواهند، به ناچار و با تأسف، این جنگ تحمیلی را در سنندج و همچنین به منظور دفاع در مقابل تجاوز و تیراندازی‌های گروهک‌های مسلح غیرقانونی در سایر شهرها پذیرفت. این بار نیز در اجرای امر ریاست جمهوری و فرماندهی نیروهای مسلح به لشکر ۲۸ سنندج دستور داده شد:

۱. کلیه افراد غیرمسلح و آرامش طلب شهر سنندج را با آغوش باز پذیرفته و با استفاده از خودروها و سایر وسایل موجود آنها را به هرکجا که مایل باشند منتقل نمایند.

۲. با استقرار بیمارستان صحرائی شیروخورشید در محل مناسبی که از آتش سلاح‌های سنگین توپ‌ها و خمپاره‌اندازهای ضدانقلابیون در امان باشد، کلیه مجروحین و بیماران اعم از مردم شهر و ضدانقلابیون را پذیرفته و درمان نمایند.

۳. برای جمع‌آوری اجساد کشته‌های غیرمحملی که در خیابان‌ها مانده‌اند، دستور داده شد از ساعت ۱۰ صبح تا ۴ بعدازظهر روز یکشنبه ۱۳۵۹/۲/۱۴، لشکر سنندج و سپاه پاسداران پاک‌سازی شهر را متوقف و آتش‌بس نمایند تا آمبولانس‌هایی که دارای پرچم شیروخورشید سرخ می‌باشند، اجساد کشته‌ها را جمع‌آوری نمایند و به ضدانقلابیون توجه داده می‌شود فقط آمبولانس‌ها اجازه رفت و آمد در شهر را دارند و چنانچه آنها از این فرصت برای حمل مهمات و تدارک و تقویت مواضع خود سوءاستفاده کنند، به وسایل مختلف و با تمام قدرت سرکوب خواهند شد.

۴. پس از پایان آتش‌بس، واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار مستقر در منطقه، مأموریت خود را دنبال خواهند نمود و یقین است در صورتی که افراد مسلح غیرقانونی همچنان به تلاش مذبحانه خود ادامه دهند به‌سختی سرکوب خواهند شد و شهر از وجود آنان پاک‌سازی خواهد گردید تا مردم آسیب‌دیده شهر سنندج، بتوانند به خانه‌های خود بازگردند و در آرامش به سر برند.

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران»^{۶۲}

۲۶۵

علاوه بر سنندج، امروز در برخی نقاط دیگر از جمله پاوه، میاندوآب و ارومیه درگیری‌های پراکنده ایدایی وجود داشت.

در پاوه که پرتاب خمپاره و تیراندازی از حاشیه و در نقاط پراکنده شهر، امری رایج و تکراری است، امروز هم بر اثر اصابت گلوله خمپاره، ۴ عضو یک خانواده در روستای گلال پاوه، به شهادت رسیدند. به نوشته روزنامه *اطلاعات*، همچنین در نتیجه حمله مهاجمان مسلح در پاوه، یک سرباز شهید شد و ۲ ارتشی مجروح شدند. درگیری و زدوخورد های پراکنده در پاوه تا نیمه شب ادامه یافت.^{۶۳}

در میاندوآب، در حالی که اهالی روستای پارا از توابع این شهر برای بزرگداشت هفتمین روز شهادت یکی از مجاهدین انقلاب به نام جمشید آئین‌زاده، مراسمی برپا کرده بودند به آنان با سلاح‌های سنگین و سبک حمله شد. بهرنگ فرماندار میاندوآب، با اعلام این خبر افزود: عزیز آئین‌زاده یکی از اهالی پارا به شدت زخمی و یک جوان ۱۸ ساله به نام مصیب اسدی به گروگان گرفته شد.^{۶۴}

در ارومیه، حدود نیمه شب پاسگاه سپاه مستقر در جاده آپادانا، هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. به گزارش باکری فرمانده سپاه ارومیه، یکی از پاسداران سپاه ارومیه به نام برادر ذوالفعلی حسنی شهید و پاسدار دیگر این سپاه، برادر معصوم مصطفی‌زاده به شدت مجروح شد که قبل از اعزام به تهران، به شهادت رسید.^{۶۵} به گفته سخنگوی سپاه ارومیه پاسگاه مزبور در پل قویون واقع در انتهای خیابان کمربندی شهرستان ارومیه مستقر بود که نیمه شب با سلاح‌های ۳، کلاشینکف، تفنگ ۵۷، نارنجک‌انداز و برنو به آن حمله شد. این حمله به مدت نیم ساعت ادامه داشت و نیروهای سپاه پاسداران ارومیه به شدت به آن پاسخ دادند و مهاجمان متواری شدند.^{۶۶} در ارومیه، همچنین بمبی که در خانه فرمانده پادگان قوشچی کار گذاشته شده بود، منفجر شد که خساراتی به بار آورد، ولی چون هنگام انفجار کسی در خانه نبود، آسیب جانی در پی نداشت.^{۶۷}

۲۶۶

در حالی که در عرصه اصلی درگیری‌های قومی کردی، گروه‌های مسلح ضدانقلاب می‌کوشند با زبان سلاح، حاکمیت دولت را خنثی کنند و ابتکار عمل را به دست گیرند، در عرصه تبلیغات رسانه‌ای و بازتاب خبری نیز مسائل کردستان را در سطحی وسیع و البته با جلوه‌ای کاملاً متفاوت، مطرح می‌کنند. از جمله اکنون که همه جناح‌های نظام بر حل مسئله گروه‌های مسلح غیرقانونی و اعمال حاکمیت نظام بر کردستان و حتی خلع سلاح گروه‌های مسلح، به اراده مشترک و قطعی دست یافته‌اند، عبارت و خواسته "آتش‌بس" مرتب تکرار می‌شود. این امر، اساس اقدام مسلحانه را پذیرفتنی نشان می‌دهد و نیز حاوی القای موضع مظلومیت برای طرف خواستار آتش‌بس است. اعمال این بار روانی و اثر سیاسی خاص، به صورت مختلف تکرار می‌شود. در ادامه درباره

وضع امروز مناطق کردنشین، دو بازتاب خارجی و داخلی به‌عنوان نمونه ذکر شده است. در گزارش ارسالی خبرنگار روزنامه *اطلاعات* از مهاباد، آمده است: «هیئت نمایندگی خلق کرد با هیئت اعزامی از تهران که با تأیید دکتر بنی‌صدر ریاست‌جمهوری، به مهاباد آمده است، ملاقات و درباره مسائل جاری کردستان و مسئله آتش‌بس با این هیئت گفت‌وگو و مذاکره کرد. طی این ملاقات، حزب دمکرات کردستان ایران، سازمان چریک‌های فدایی خلق ایران شاخه کردستان، سازمان انقلابی زحمت‌کشان کردستان (کومه‌له) موافقت کردند در صورتی که به‌طور رسمی از طرف دولت اعلام آتش‌بس بشود، آنها نیز آتش‌بس را رعایت کرده و به آن احترام می‌گذارند. در ادامه مذاکراتی که به همین منظور در سالن فرمانداری مهاباد جریان داشت توافق شد که در پی برقراری آتش‌بس، دکتر بنی‌صدر رئیس‌جمهوری، طرح ۶ ماده‌ای خودمختاری را رسماً اعلام دارد و با توافق طرفین، هیئتی برای پیگیری مذاکرات به تهران اعزام گردد. اعضای هیئت ویژه رئیس‌جمهوری که به‌عنوان سفیرای حسن‌نیت، راهی مهاباد شده‌اند، دکتر حسن اردلان، دکتر ابراهیم یونسی و معتمد وزیری هستند.»^{۶۸} یادآوری می‌شود که در خبری دیگر در همین شماره روزنامه *اطلاعات*، از این ۳ تن با عنوان «هیئت سه‌نفری اعزامی از جمعیت کردهای مقیم مرکز» یاد شده است.^{۶۹}

نمونه دیگر، گزارشی است که امروز، بدین شرح از رادیو بی‌بی‌سی پخش شد: «در استان کردستان ایران درحالی‌که هنوز صحبت از آتش‌بس در میان است، به گفته آکس برودی خبرنگار بی‌بی‌سی در کردستان، اثری از آن دیده نمی‌شود و جنگ به‌سختی ادامه دارد. تقریباً تمام ساکنان سقز، این شهر را به قصد بوکان تخلیه کرده‌اند. خبرنگار ما در ادامه گزارش خود از شهر مهاباد چنین می‌نویسد: حدود ۲۰ هزار نفر از ساکنین شهر سقز که نزدیک به نیمی از کل جمعیت این شهر را تشکیل می‌دهند، به سمت شمال یعنی شهر بوکان، که در چند روز اخیر جمعیتش به دو برابر افزایش پیدا کرده است، فرار کردند. ... شهر بوکان اینک به‌صورت محل تجمع پناهندگان کرد درآمده است و خیابان‌ها مملو از مردم بی‌جا و مکان است. اخبار مربوط به نبرد در سقز که در ۳۰ کیلومتری جنوب بوکان قرار دارد دهان‌به‌دهان می‌چرخد. در شهر خبر دیگری نیز درباره حمله ۳ هلیکوپتر موشک‌انداز به یک گروه از چریک‌های پیشمرگ که در اطراف این ناحیه قراول می‌دهد بر سر زبان‌ها بود. این برخورد به‌مدت دو ساعت ادامه داشت.»^{۷۰}

۲۶۷

امروز، دو گزارش جداگانه از سپاه و حزب توده، وضعیت دوگانه خاص حزب در شرایط کنونی را ترسیم کرد. حزب توده از طرفی نوعی مشی سیاسی حمایت از نظام همراه با وجهه انتقادی را به‌عنوان مواضع ظاهری و رسمی خود برگزیده است و دائم از اینکه نیروهایی علیه آن اقدامات مختلفی انجام می‌دهند گلایه می‌کند و از نظام توقع حمایت قانونی از خود را دارد. در گزارشی که امروز در روزنامه *نامه مردم* ارگان این حزب، درج شده نشانی از این وجه است. از طرف

دیگر، در نزد حامیان جمهوری اسلامی، حزب توده هیچ‌گاه یک جریان طرف‌دار نظام شناخته نشده است و همواره باطنی متفاوت از ظاهر برای آن تجسم گردیده است، گزارش امروز سپاه نوشهر به تهران نمونه‌ای از این قضیه است.

در گزارش نامه مردم آمده است: «مسئول کمیته علمدار روز ۶ اردیبهشت از مسئول یکی از کتاب‌فروشی‌های جلفا که از هواداران حزب توده ایران است، خواست که کتاب‌فروشی حزب را برچیند. این جریان به‌وسیله رفیق مسئول به سپاه پاسداران علمدار اطلاع داده شد تا آنها تدابیر لازم در این زمینه را برای جلوگیری از هرگونه حادثه‌ای اتخاذ کنند. به‌دنبال این مسئله و با توجه به شکوائیه هواداران حزب توده ایران در جلفا، طی نامه‌ای به کمیته علمدار متذکر شد که هیچ‌کس حق جلوگیری از فعالیت گروه‌ها و تفتیش عقاید را با توجه به قانون اساسی ندارد، اما عده معدودی با شعارهای ضدانقلابی به کتاب‌فروشی برهانی حمله کردند و آن را به آتش کشیدند. پس از آن به کتاب‌فروشی‌های دیگر رفتند و صاحبان آنها را نیز مجروح و مصدوم کردند. بر اثر این عمل ضدانقلابی که به دستور رئیس کمیته علمدار و با همکاری یک گروه‌بان سابق ارتش شاه (!) و چند تن از اعضای به‌اصطلاح حزب جمهوری خلق مسلمان صورت گرفت، چندین نفر مجروح شدند.»^{۷۱}

از سوی دیگر گزارش سپاه نوشهر حاکی است: «در حمله مردم به دفتر احزاب از دفتر حزب توده چالوس ورقه‌ای به دست آمد که لیست پاسبان‌ها و کشیک‌های گشتی و نام نگهبان مسلح در بانک‌ها هر روز به‌طور جداگانه تهیه گردیده است. احتمال دارد نسبت به سپاه هم این عمل را انجام داده باشند. به شهربانی‌ها و سپاه اطلاع دهید تا اقدام حفاظتی نسبت به این مسائل به عمل آید.»^{۷۲}

۲۶۸

تبعات و حواشی حوادث دانشگاه‌ها که به انقلاب فرهنگی موسوم شد، امروز هم در نقاط مختلف کشور بروز داشت.

در گیلان، ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب این استان، در مورد بازداشت‌شدگان وقایع اخیر دانشگاه گیلان گزارش داد: متجاوز از ۳۰۰ نفر دستگیر و به سپاه پاسداران تحویل داده شدند. از این تعداد حدود ۱۵۰ نفر که دختر بودند آزاد شدند. ۸۰ نفر دیگر نیز با توجه به اینکه شواهدی موجود نبود که در درگیری مستقیماً شرکت داشته باشند به تدریج آزاد شدند. در حال حاضر بیش از ۶۰ نفر در بازداشت به سر می‌برند که از این تعداد نیز احتمالاً ۴۰ نفر دیگر آزاد خواهند شد و پرونده ۲۰ نفر باقیمانده که تعدادی استاد، دانشجو و کارگر و بقیه افرادی عادی هستند برای بررسی و تحقیقات بیشتر در دست اقدام است.^{۷۳}

در همین حال، انصاری استاندار گیلان، با اشاره به اینکه هواداران مجاهدین خلق و حزب توده به‌موقع اقدام به تخلیه کرده بودند و هواداران چریک‌های فدائی باقی ماندند و باعث درگیری شدند؛ اظهار کرد مهره‌های اصلی فرار کردند و دستگیرشدگان افرادی فریب‌خورده

هستند. وی همچنین شرکت سپاه پاسداران را در درگیری‌های اخیر دانشگاه گیلان تکذیب کرد و افزود: «ما ناچار شدیم از نیروی ملت استفاده کنیم و با شعار "الله اکبر و خمینی رهبر" محل دانشگاه را به تصرف درآوریم که باعث مجروح و کشته شدن عده‌ای شد.»^{۷۴}

در شیراز به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز، «کارکنان سلف‌سرویس و اتوبوس‌رانی دانشگاه شیراز به دنبال مهلتی که در هفته قبل به گروه‌های مختلف سیاسی جهت تخلیه دفاتر داده بودند و عدم اجابت درخواست آنان از سوی گروه‌های سیاسی از صبح امروز، دست از کار کشیدند و نیز لوله‌های آب بعضی از خوابگاه‌های دانشجویی واقع در کوی ارم قطع شده و کتابخانه ملاصدراي دانشکده ادبیات و علوم از صبح امروز، بسته شده است.»^{۷۵}

در تهران امروز، یک رأی‌گیری دانشجویی در دانشگاه ملی برگزار شد. خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «به دنبال رأی‌گیری‌ای که از دانشجویان دانشکده علوم به عمل آمد، در بین طرح‌های ارائه‌شده که از طرف دفتر دانشجویان مسلمان (پیرو خط امام)، انجمن دانشجویان مسلمان و دانشجویان دمکرات و جنبش مسلمانان مبارز ارائه شد، طرح دفتر دانشجویان مسلمان با اکثریت آرا یعنی ۵۳۸ رأی پیروز شد. طرح آنها مبنی بر متوقف شدن نظام آموزشی و ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان بود. همچنین طرح انجمن دانشجویان مسلمان که طرف‌داری دانشجویان پیش‌گام، پیکار و مبارز را همراه داشت ۵۱۹ رأی آورد. طرح این گروه ائتلافی مبنی بود بر ادامه نظام آموزشی و دایر بودن کلاس‌ها تا هر زمان که برای اتمام دروس لازم است ادامه یابد نه تا ۱۴ خرداد، طرح دانشجویان دمکرات ۱۳۰ و جنبش مسلمانان مبارز هم ۱۰۰ رأی آوردند.» خبرنگار مزبور افزوده است: «باتوجه به پیروزی طرح دفتر دانشجویان مسلمان هم‌اکنون کلاس‌های این دانشکده تعطیل است و فقط امکانات برای کسانی که می‌خواهند فارغ‌التحصیل شوند، ادامه دارد.»^{۷۶}

۲۶۹

باتوجه به وضع کنونی در زمینه ارتباط با امریکا و عراق و تهدیداتی که می‌تواند از این ناحیه متوجه انقلاب و نظام باشد و نیز باتوجه به تشکل‌ها و جریان‌های سازمان‌یافته با سابقه و فعال شبه‌نظامی مخالف نظام جدید، اهمیت بسیج که فرمان تشکیل آن را در آذرماه گذشته، خود امام صادر کرده بودند، هر روز بیش‌ازپیش مشخص می‌شود.

امروز، ستاد بسیج ملی در یک فراخوان عمومی، ملت ایران را به تشکیل گروه‌های مقاومت در سطح شهرها و روستاها دعوت کرد. در این اطلاعیه آمده است:

۱. برای تشکیل گروه‌های مقاومت لحظه‌ای تردید روا مدارید. این گروه‌های ۲۲ نفره شامل یک فرمانده، یک معاون و دو واحد ۱۰ نفره رزمنده و پشتیبان می‌باشد که از اعضای ۴ یا ۵ خانواده در محل‌های مسکونی و محیط کار اعم از شهر، بخش، روستا و غیره تشکیل می‌شود.

۲. مساجد همچون دوران صدر اسلام و روزهای درخشان پیش از پیروزی انقلاب به‌عنوان پایگاه رزمی در تشکیل و آموزش گروه‌های مقاومت نقش اساسی خواهند داشت.
  ۳. لازم است شوراهای محلی سریعاً آمادگی مردم منطقه خود را برای انجام آموزش‌های چریکی و پارتیزانی سازماندهی به ستادهای بسیج محل اعلام نمایند.
  ۴. ستادهای بسیج هر منطقه ضمن هماهنگی با یگان‌های نظامی و انتظامی محل اعم از ارتش، سپاه پاسداران، ژاندارمری و شهربانی نسبت به تأمین نیازمندی‌های آموزش شوراهای محلی و مساجد اقدام نمایند.
- در اجرای اوامر رهبر انقلاب ارگان‌های یادشده موظف به آموزش‌های نظامی به مردم بوده و برادران ارتشی آمادگی دارند در فرصت‌های غیراداری نیز در نزدیک‌ترین مسجد و پایگاه رزمی تخصص‌های نظامی خویش را به هم‌میهنان عزیز عرضه نمایند.^{۷۷}
- ستاد بسیج ملی در اطلاعیه دیگری که بیشتر به تحرکات ایذایی ضدانقلاب و گروه‌های محارب داخلی و در مقابله با ترورها و انفجارات و... مربوط است، رهنمودهایی به این شرح انتشار داد:
۱. انتظار می‌رود عموم مردم هوشیاری و دقت لازم را به کار برند و با اولین مشاهده بسته‌ها و اشیاء مشکوک به‌هرصورت که باشد یا رفت‌وآمدهای مرموز بلافاصله به اولین ستاد بسیج یا مرکز پلیس و نیروهای گشتی سپاه پاسداران و کمیته‌ها اطلاع دهند.
  ۲. مسئولین مؤسسات به‌ویژه بانک‌ها، شرکت‌های نقلیه، ادارات، مراکز تجاری و بازار موظف‌اند نکات بالا را رعایت کنند.
  ۳. از رانندگان وسائط نقلیه درخواست می‌شود قبل از سوارشدن و حرکت، اطراف وسیله را بررسی نمایند.
  ۴. از مسئولین پارکینگ‌ها تقاضا می‌شود در حفاظت پارکینگ دقت کامل مبذول فرمایند.
  ۵. از مردم تقاضا می‌شود از تجمع در اطراف محل حوادث خودداری کنند چراکه دشمن ممکن است از تجمع افراد سوءاستفاده کند.
  ۶. ضمن تقدیر از زحمات شبانه‌روزی مأمورین شهربانی و برادران پاسدار و کمیته‌ها انتظار می‌رود همچنان هرچه سریع‌تر و هوشیارانه به کمک مردم شتافته و در خنثی کردن مواد انفجاری بکوشند.
  ۷. مراکز درمانی موظف‌اند در تمام اوقات شبانه‌روز تجهیزات لازم پذیرش بیمار را آماده بسازند.
  ۸. تخلیه مخازن غیرضروری شوفاژها از مواد سوختنی و کمتر استفاده کردن از وسایل الکتریکی در مؤسسات و اماکن عمومی [ضروری است].^{۷۸}
- همچنین در مطبوعات اعلام شد که «به‌منظور آموزش کمک‌های اولیه و آشنایی مردم با شرایط جنگی، ستاد بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران اقدام به دایرکردن کلاس‌های تشریحی مبارزه با آتش‌سوزی، حفاظت در مقابل عوامل شیمیایی، میکروبی، رادیواکتیویته و چگونگی استفاده از

پناهگاه، کرده است. به همین منظور ستاد بسیج ملی طی اطلاعیه‌ای از عموم هم‌وطنان درخواست کرده است برای آموزش‌های لازم در این کلاس‌ها نام‌نویسی نمایند.^{۷۹}

در همین حال، در مقابله با تهدیدات احتمالی خارجی و برای ایجاد آمادگی و آموزش عمومی، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز این اطلاعیه را صادر کرد:

«بسمه تعالی

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در هر لحظه از روز و شب، برای مقابله با تهدیدات هوایی دشمن و دفاع از آسمان ایران آماده عکس‌العمل می‌باشد. برای مقابله بهتر با این تهدیدات احتمالی از هم‌میهنان عزیز و آگاه نیز انتظار همکاری دارد بدین ترتیب که به محض شنیدن صدای هواپیماهای شکاری نظیر صداهایی که در اولین ساعات بامداد روز ده اردیبهشت ماه جاری، بر فراز آسمان شنیده شد اقدام به خاموش کردن کلیه چراغ‌ها نموده و بلافاصله رادیوهای خود را روشن و به پیام‌های مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران که از رادیو پخش خواهد شد، گوش فرادهند. بدیهی است سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با قطع برنامه‌های عادی خود پیام‌های ستاد مشترک ارتش را عیناً و در اسرع وقت مانند شب گذشته، به اطلاع عموم خواهد رسانید.^{۸۰}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۵۹/۲/۱۳

۱. سند شماره ۰۴۲۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به ستاد عملیات، ۱۳۵۹/۲/۱۶.
۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۴، ۱۳۵۹/۲/۱۴، صص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۳. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۲.
۴. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۱.
۵. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۲.
۶. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۱.
۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۴، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۳، کیولند - خبرگزاری یونایتدپرس، ۳ مه ۱۹۸۰ (۱۳۵۹/۲/۱۳).
۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۱.
۹. همان.
۱۰. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲.
۱۱. همان.
۱۲. همان.
۱۳. همان.
۱۴. همان.
۱۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۴.
۱۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۲.
۱۷. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲.
۱۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲.
۱۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۴.
۲۰. همان، ص ۱۲.
۲۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۴، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۸، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۲۲. همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۲۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۱.
۲۴. همان، ص ۱۲.
۲۵. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۴.
۲۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۲.
۲۷. همان.
۲۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۴، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۷، بخش عربی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۲۹. همان.
۳۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۱.
۳۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۷.
۳۲. همان.
۳۳. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲.
۳۴. همان، ص ۱۲.
۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۲.
۳۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱.
۳۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۴، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۳ مه ۱۹۸۰.

۳۸. همان، ص ۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۳۹. همان، صص ۲ و ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۴۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱.
۴۱. همان.
۴۲. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۴۳. سند شماره ۲۸۷۵۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به تیمسار فرماندهی نزاچا (مدیریت اطلاعات)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۴۴. سند شماره ۲۷۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۴۵. سند شماره ۰۴۱۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۱۳۵۹/۲/۱۶؛ و - سند شماره ۳۳۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شهرپای جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۱۴.
۴۶. سند شماره ۳۳۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور (معاونت امور سیاسی)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۴۷. سند شماره ۳۳۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا (رکن ۲ - دایره اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۹/۲/۲۳.
۴۸. سند شماره ۳۴۷۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۱۳۵۹/۳/۴.
۴۹. سند شماره ۲۸۳۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ۰۵ (رکن ۳)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۰. سند شماره ۲۸۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به تیمسار فرماندهی نزاچا (مدیریت اطلاعات)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۱. سند شماره ۲۸۷۴۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، به تیمسار فرماندهی نزاچا (مدیریت اطلاعات)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۲. سند شماره ۰۵۰۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماچا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاچا، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۳. همان.
۵۴. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۵۵. سند شماره ۰۰۰۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن ۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، گروهان ساحلی ماهشهر، گروهان ساحلی خسروآباد، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۶. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲.
۵۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۵۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۵.
۵۹. سند شماره ۰۶۳۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۶۰. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۳.
۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۲.
۶۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۱.
۶۳. همان، ص ۳.
۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۳.
۶۵. سند شماره ۰۵۰۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ارومیه به تهران، ۱۳۵۹/۲/۱۴.
۶۶. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۳.
۶۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۶۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۲.
۶۹. همان، ص ۲.
۷۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۴، ۱۳۵۹/۲/۱۴، صص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۷۱. روزنامه نامه مردم، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۸.
۷۲. سند شماره ۰۵۰۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نوشهر (اطلاعات) به تهران (اطلاعات و عملیات)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۴.
۷۴. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۷۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۶، ص ۳.
۷۶. همان.
۷۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۲.
۷۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۱.
۷۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۱.
۸۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۰.